PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY

CHROŃ DZIECKO

w gospodarstwie rolnym

Wykaz czynności szczególnie niebezpiecznych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, których nie wolno powierzać dzieciom poniżej 16 lat

I. OBSŁUGA CIĄGNIKÓW ORAZ MASZYN ROLNICZYCH, W TYM SPRZĘGANIE ORAZ AGREGOWANIE

1. Zabronione jest powierzanie dzieciom kierowania ciągnikami rolniczymi.

Czynność ta wymaga wiedzy i doświadczenia, dlatego jest przeznaczona wyłącznie dla osób dorosłych, posiadających wymagane uprawnienia. Brak dostatecznych umiejętności przy obsłudze ciągnika i ograniczone możliwości psychofizyczne dzieci mogą doprowadzić do wypadku. Ofiarą zdarzenia może być nie tylko kierowca, ale również osoba znajdująca się w pobliżu pojazdu.

2. Dzieciom nie wolno powierzać obsługiwania maszyn rolniczych – szczególnie kombajnów, kosiarek rolniczych, pras do słomy i siana oraz kopaczek do roślin okopowych.

Podczas ich bezpośredniej obsługi występuje ryzyko pochwycenia przez elementy ruchome, skaleczenia, a nawet amputacji kończyn.

3. Niedozwolone jest przebywanie dzieci w strefie pracy maszyn i pojazdów rolniczych.

Najmłodsi nie zawsze zdają sobie sprawę z zagrożeń, dlatego dorośli powinni rozmawiać z nimi o niebezpieczeństwach związanych na przykład z zabawą w pobliżu pola, na którym pracują maszyny. Ryzyko przygniecenia, potrącenia lub przejechania przez maszynę rolniczą dotyczy szczególnie małych dzieci, które mogą być niezauważone przez operatora. Dzieci nie powinny przebywać w pobliżu maszyn również z uwagi na szkodliwy hałas i zapylenie towarzyszące ich pracy.

4. Nie wolno angażować dzieci do pomocy przy sprzęganiu oraz dopuszczać do ich przebywania pomiędzy ciągnikiem a sprzęganą maszyną.

Nikt, oprócz operatora, nie może uczestniczyć w wykonywaniu prac związanych ze sprzęganiem i rozprzęganiem maszyn, narzędzi rolniczych oraz przyczep z ciągnikami. Pomoc innej osoby, zwłaszcza dziecka, jest zabroniona z uwagi na duże ryzyko przygniecenia do maszyny lub przyczepy, a w konsekwencji – wystąpienia obrażeń tułowia, kończyn i głowy. Powszechne są także upadki zaczepu na stopę lub zmiażdżenia dłoni u osób pomagających przy sprzęganiu. Prace te nie są przeznaczone dla dzieci również dlatego, że wiążą się z dużym wysiłkiem fizycznym, mogącym prowadzić do urazów kręgosłupa.

5. Niebezpieczne dla dzieci są prace związane z obsługą maszyn stacjonarnych znajdujących się w gospodarstwie, zwłaszcza takich jak: sieczkarnie, śrutowniki, gniotowniki, mieszalniki, rozdrabniacze, dmuchawy, przenośniki ślimakowe i taśmowe.

Maszyny te wyposażone są w ostre, ruchome elementy – noże, topory, walce i bębny, które mogą spowodować poważne urazy dłoni. Istnieje również ryzyko pochwycenia przez nieosłonięte wały napędowe i pasy transmisyjne.

6. Niedopuszczalne jest przebywanie osób na pomostach załadunkowych siewników i sadzarek do ziemniaków w trakcie pracy tych maszyn.

Zakaz ten dotyczy szczególnie dzieci. Pomosty służą do napełniania zbiorników sadzarek oraz skrzyni nasiennej w siewnikach w trakcie postoju maszyn (odłączonych od WOM) i wyłącznie w tym celu powinny być wykorzystywane. Ręczne rozgarnianie nasion lub ziarna w skrzyni siewnika, a także strącanie nadmiaru sadzeniaków w trakcie pracy maszyn stwarza ryzyko poważnych urazów, w tym amputacji palców lub całych dłoni. Dzieci nigdy nie powinny uczestniczyć w czynnościach obsługowych siewników i sadzarek.

7. Dzieci nie powinny obsługiwać ładowaczy i podnośników.

Ich obsługa wymaga posiadania odpowiednich kwalifikacji, ale także doświadczenia oraz dużej odpowiedzialności i wzmożonej uwagi. Nieprawidłowy manewr może skończyć się przejechaniem, przygnieceniem lub uderzeniem osoby znajdującej się w pobliżu pracującej maszyny. Ponadto nieumiejętnie obsługiwana maszyna może się przewrócić i spowodować uraz operatora.

II. PRACE ZWIĄZANE Z POZYSKIWANIEM I OBRÓBKĄ DREWNA

1. Dzieciom nie wolno uczestniczyć w przerzynaniu drewna pilarką tarczową, (tzw. krajzegą lub cyrkularką) – jedną z najniebezpieczniejszych maszyn w gospodarstwie.

Szczególnie, jeśli jest to „samoróbka" nieposiadająca wymaganych osłon i zabezpieczeń, takich jak: osłona tarczy piły nad i pod stołem, klin rozszczepiający oraz prowadnica. Podczas cięcia drewna może dojść do zakleszczenia i odrzutu materiału, a także do odprysku drzazg. Kontakt ciała z tarczą pracującej piły kończy się poważnym urazem. Dzieci nie powinny obsługiwać „krajzegi", ani wykonywać czynności pomocniczych, takich jak: podawanie i odbieranie materiału czy usuwanie trocin.

2. Nie wolno powierzać dzieciom prac z użyciem pilarek łańcuchowych.

Obsługa piły wymaga siły i sprawności dorosłego człowieka oraz odpowiedniej wiedzy i wprawy. Nieumiejętne manewrowanie piłą może być przyczyną tragicznego w skutkach kontaktu z łańcuchem tnącym, ciężkich urazów w wyniku odbicia piły od ciętego materiału lub upuszczenia uruchomionego narzędzia na nogę.

3. Dzieci nie mogą wykonywać prac związanych ze ścinaniem drzew, ściąganiem drzew zawieszonych, załadunkiem i rozładunkiem drewna.

Prace te wymagają specjalistycznych umiejętności, dużej siły fizycznej i doświadczenia. Ponadto towarzyszy im niebezpieczeństwo przygniecenia przez drzewo oraz zmiażdżenia rąk i nóg.

4. Dzieci należy wykluczyć z udziału w czynnościach pomocniczych, związanych ze ścinką i rąbaniem drewna.

Narzędziem często wykorzystywanym przy ścince drzew oraz rąbaniu drewna, a jednocześnie bardzo niebezpiecznym, jest siekiera. Mogą z niej korzystać wyłącznie dorośli. Jej użycie wymaga wprawy i zachowania szczególnej ostrożności, czego w przypadku dzieci może zabraknąć. Nieumiejętne czy nieuważne użytkowanie może prowadzić do skaleczeń lub amputacji palców dłoni, a w przypadku niewłaściwego stanu narzędzi – do o wiele bardziej niebezpiecznych wypadków, związanych np. z wypadnięciem z toporzyska i wbiciem się w ciało źle osadzonej siekiery.

III. OBSŁUGA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

1. Obsługa zwierząt o dużej masie ciała, jak bydło, trzoda chlewna, szczególnie samców rozpłodowych, a także samic karmiących, powinna być dokonywana przez doświadczone i zdrowe dorosłe osoby, najlepiej przez silnych mężczyzn.

Dzieci z uwagi na swoje ograniczone możliwości psychofizyczne nie mogą bezpiecznie obsługiwać dużych zwierząt. Mogą one być niebezpieczne i spowodować poważny uraz przez kopnięcie, przygniecenie, uderzenie czy ugryzienie. Tym bardziej, że dzieci nie potrafią przewidywać ich reakcji na bodźce zewnętrzne. Ponadto kontakt ze zwierzętami gospodarskimi oraz brak higieny osobistej stwarza ryzyko zarażenia się chorobami odzwierzęcymi, które są szczególnie niebezpieczne dla młodych organizmów dzieci i mogą zaburzyć ich prawidłowy rozwój.

2. Do czynności niebezpiecznych dla najmłodszych należą: załadunek i rozładunek zwierząt, a także prace przy uboju i rozbiorze zwierząt.

Wiąże się z nimi zagrożenie obrażeniami ze strony broniących się zwierząt, a ubój może dodatkowo spowodować uraz psychiczny u dziecka.

IV. SPAWANIE ELEKTRYCZNE I GAZOWE

Do prac wzbronionych dzieciom należy spawanie elektryczne i gazowe oraz pomoc przy tych pracach.

Wiąże się z nimi zagrożenie naświetleniem szkodliwymi promieniami i poparzeniem dłoni oraz twarzy. Ponadto istnieje ryzyko porażenia prądem oraz zatrucia gazami spawalniczymi. Czynności te wymagają specjalistycznej wiedzy i umiejętności oraz stosowania środków ochrony osobistej.

V. PRACE Z WYKORZYSTANIEM SUBSTANCJI CHEMICZNYCH, NAWOZÓW MINERALNYCH I ROZPUSZCZALNIKÓW

1. Należy chronić dzieci przed dostępem do substancji chemicznych stosowanych w gospodarstwie, w tym przede wszystkim do substancji żrących, paliw, chemicznych środków ochrony roślin, nawozów (szczególnie wapna palonego).

Tlenkowe wapno nawozowe to substancja o silnych właściwościach pylących, żrących i parzących. Podczas prac związanych z jego załadunkiem, wyładunkiem i wysiewem może dojść do poważnych poparzeń błon śluzowych, oczu i skóry. Nawozy i środki ochrony roślin zwykle są szkodliwe lub trujące. Niebezpieczne dla organizmu, nawet dorosłego, są środki chemiczne zwłaszcza I i II klasy toksyczności, dlatego ich stosowanie wymaga wcześniejszego specjalistycznego przeszkolenia i używania ochron osobistych.

2. Nie wolno powierzać dzieciom prac z użyciem rozpuszczalników organicznych, ani narażać ich na kontakt z tymi substancjami.

Rozpuszczalniki (benzyny, rozpuszczalniki nitro, chlorokauczukowe i inne) będące składnikami farb, lakierów czy klejów są szkodliwe dla zdrowia. Niektóre z nich są rakotwórcze, mają właściwości narkotyczne. Oddziałują na układ nerwowy i mogą powodować trwałe szkody w organizmie. Ponadto ich pary tworzą z powietrzem mieszaniny wybuchowe. Niedozwolony jest również udział dzieci w pracach związanych z topieniem i podgrzewaniem lepiku i smoły, z uwagi na zagrożenie wybuchem, pożarem i poparzeniem. Opary lepiku i smoły również zawierają rozpuszczalniki organiczne.

VI. PRACE GROŻĄCE CIĘŻKIMI POPARZENIAMI I POŻAREM

Dzieci nie wolno angażować do rozpalania i obsługi pieców centralnego ogrzewania.

Wykonywanie tych czynności wiąże się z niebezpieczeństwem wybuchu i pożaru, a tym samym z dużym ryzykiem poparzeń tułowia, twarzy i rąk. Podobne ryzyko dotyczy obsługi parników, kotłów do gotowania i suszarni.

VII. PRACE W ZAMKNIĘTYCH ZBIORNIKACH

Prace w silosach i zamkniętych zbiornikach, a także opróżnianie zbiorników szamb, wywóz gnojówki i gnojowicy, to czynności szczególnie niebezpieczne – nigdy nie powinny uczestniczyć w nich dzieci.

Poza niebezpieczeństwem urazów mechanicznych, wiąże się z nimi ryzyko śmiertelnego zatrucia. W zamkniętych zbiornikach może brakować tlenu, mogą również kumulować się w nich gazy takie jak: siarkowodór, metan, dwutlenek węgla. W dużych stężeniach są szkodliwe dla zdrowia lub zabójcze. W żadnym wypadku dzieci nie mogą mieć z nimi kontaktu.

VIII. PRACE NA WYSOKOŚCI

Wszelkie prace na wysokości, np. na pomostach, drabinach, drzewach, dachach, powinny być wzbronione dzieciom z uwagi na zagrożenie upadkiem.

Dzieci bywają mniej uważne, tym bardziej, gdy są pochłonięte powierzonym zadaniem. Nie są w stanie ocenić zagrożenia i przewidzieć skutków nieostrożności, które w przypadku upadku z wysokości mogą wiązać się z poważnym urazem głowy, kręgosłupa lub kończyn, a nawet śmiercią.

IX. PRACE W WYKOPACH ZIEMNYCH

Dzieciom nie należy powierzać kopania rowów i dołów oraz wykonywania jakichkolwiek czynności w wykopach.

Przy tych czynnościach występuje niebezpieczeństwo oberwania i obsunięcia się ścian wykopu, a w następstwie – zasypania osoby pracującej. Osunięte masy ziemi mogą spowodować uduszenie dziecka lub doprowadzić do złamań i zmiażdżeń.

X. PRACE W SZKODLIWYCH WARUNKACH, W TYM W HAŁASIE I ZAPYLENIU

Dzieci nie mogą przebywać w środowisku o dużym natężeniu hałasu, niedostatecznym oświetleniu, w pomieszczeniach zapylonych pyłami pochodzenia roślinnego oraz wykonywać czynności narażających je na kontakt z chorobotwórczymi czynnikami biologicznymi (bakteriami, roztoczami, pasożytami zwierzęcymi, grzybami).

Czynniki te mogą powodować uszkodzenie słuchu, wzroku oraz choroby zakaźne i alergiczne. Pracę w takich warunkach mogą wykonywać tylko osoby dorosłe stosujące środki ochrony dróg oddechowych, wzroku i słuchu.

XI. PRACE OBCIĄŻAJĄCE UKŁAD KOSTNO-STAWOWY, W TYM DŹWIGANIE I PRZENOSZENIE

1. **Dzieci nie powinny wykonywać prac wymuszających długotrwałe przyjmowanie nienaturalnej pozycji ciała.**

Tego typu czynności, tym bardziej często powtarzane, mogą prowadzić do deformacji stawów i kości młodego, rozwijającego się jeszcze organizmu. Na uszkodzenia szczególnie narażony jest kręgosłup, a jego zwyrodnienia wywołują chroniczny ból i mogą okazać się nieodwracalne.

2. **Dzieci nie powinny uczestniczyć w czynnościach związanych z dźwiganiem i ręcznym przenoszeniem ciężkich przedmiotów.**

Ręczne prace transportowe są przeznaczone dla osób dorosłych, wymagają odpowiedniej siły fizycznej. Osoba młoda, pracująca ponad swe możliwości, jest narażona na bóle i uszkodzenia kręgosłupa, kontuzje stawów oraz zerwania mięśni.

Wykaz jest rezultatem prac Komisji Głównego Inspektora Pracy ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Rolnictwie, został przygotowany w uzgodnieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Copyright © Państwowa Inspekcja Pracy • Wydanie 3 / 2017 • Stan prawny 1 czerwca 2017

Egzemplarz bezpłatny

